

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Samfundsfag A

Studentereksamen

Ny ordning

2. del

Udleveres efter 40 minutter

Mandag den 31. august 2020
Kl. 9.00-15.00

Under pres

Opgavernes spørgsmål *med* bilag.

Dette opgavesæt består af en fællesdel og tre delopgaver.

Fællesdelens to spørgsmål (1a og 1b) skal **begge** besvares.

Af de tre delopgaver (A, B og C) skal du vælge **én** til besvarelse.

Ved bedømmelsen af besvarelsen vejer alle 3 spørgsmål (spørgsmål 1, 2 og 3) lige meget.

Det betyder, at fællesdelen (samlet) vejer cirka $1/3$ og delopgaven cirka $2/3$.

UNDER PRES

Fællesdel

Besvarelsene af opgaverne 1a og 1b må samlet maksimalt fylde 700 ord.

- 1a. Opstil tre hypoteser, der kan forklare nogle af de forskelle på mænd og kvinder på det danske arbejdsmarked, der kommer til udtryk i tabel 1 og tabel 2.
Hver hypotese skal understøttes af en faglig begrundelse.

Tabel 1. Gennemsnitlig timeløn i forhold til højst fuldførte uddannelse, sektor og køn. 2018. Kroner.

	Offentlig forvaltning og service		Private virksomheder og organisationer	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
Grundskole	262,03	243,06	270,29	242,27
Gymnasiale uddannelser	261,84	239,96	310,21	254,27
Erhvervsfaglige uddannelser	280,89	264,43	311,44	281,81
Korte videregående uddannelser	317,81	282,92	369,38	318,67
Mellemlange videregående uddannelser	327,26	309,14	425,43	333,01
Lange videregående uddannelser	409,97	380,89	476,30	403,49
Ph.d. og forskeruddannelser	441,35	431,46	511,73	477,95

Note: Timelønnen er inklusiv pension. Unge og elevs løn er ikke medtaget.

Kilde: Statistikbanken. 2018.

Tabel 2. Tilknytning til arbejdsmarkedet fordelt på køn. 2013. Procent.

	Kvinder	Mænd
Andel ansatte i den private sektor	48,2	78,2
Andel ansatte i den offentlige sektor	51,7	21,8
Andel af ledere	28,7	71,3

Kilde: Et kønsopdelt arbejdsmarked: Udviklingstræk, konsekvenser og forklaringer. SFI. 2013.

- 1b. Hvad kan der på baggrund af tabel 3 udledes om meningsmålingens evne til at forudsige valgresultatet for de fem udvalgte borgerlige partier ved folketingsvalget 2019, og hvad kan forklare eventuelle forskelle mellem meningsmålingen og valgresultatet 2019? Besvarelsen skal understøttes af beregninger af den statistiske usikkerhed ved et konfidensniveau på 95 %, og du skal anvende viden om kvantitativ metode.

Tabel 3. Meningsmåling 4.6.2019 og valgresultatet ved folketingsvalget 5.6.2019. Udvalgte partier. Procentandel stemmer.

	Venstre	Dansk Folkeparti	Konservative Folkeparti	Liberal Alliance	Nye Borgerlige
Valgresultatet 2019	23,4	8,7	6,6	2,3	2,4
Meningsmåling	16,6	11,3	4,6	3,2	4,7

Note: Meningsmålingen er baseret på interviews via internettet med 1075 personer i alderen 18-74 år fra YouGov Panelet i perioden 31. maj til 4. juni 2019.

Kilde: YouGov og dr.dk.

Delopgave A: Det borgerlige Danmark

2. Sammenlign de syn på et borgerligt Danmark, der kommer til udtryk i bilag A1, A2 og A3.
Du skal anvende viden om ideologier samt værdi- og fordelingspolitik.
3. Diskutér blå bloks muligheder og begrænsninger i forhold til at opnå en øget vælgertilslutning ved næste folketingsvalg.
Diskussionen skal tage udgangspunkt i bilag A4 og videoklipet i bilag A5.
Du skal anvende viden om partiadfærd og vælgeradfærd.

BILAG A1

Laura Friis Wang: "Dansk Folkeparti er det borgerlige Danmark".

Information. 25.6.2019. Uddrag.

Interview med Morten Messerschmidt fra Dansk Folkeparti.

"Selv om flere partier har købt ind på en stram udlændingepolitik, adskiller DF sig fra de andre ved, at de ønsker den stramme linje af kærlighed til fædrelandet og ikke af nødvendighed", siger Morten Messerschmidt. "Der går en skillelinje ned mellem det blå Danmark". Sådan lyder det fra Dansk Folkepartis medlem af Folketinget Morten Messerschmidt, som mener, at meget af det, de borgerlige partier har udrettet i fællesskab, er udrettet med forskellige motiver.

"Når vi har gjort det af kærlighed, så har de andre gjort det af nødvendighed og vice versa. Og det holder jo kun i et vist omfang, når man ser så fundamentalt forskelligt på hinandens vigtige områder," siger han. Ifølge Morten Messerschmidt kan man sætte spørgsmålstegn ved, om de øvrige partier i blå blok - Venstre, De Konservative og Liberal Alliance - overhovedet er borgerlige.

"Jeg vil tillade mig at sige, at det er Dansk Folkeparti, der er det borgerlige Danmark. De andre kan ikke finde ud af det. Der handler det kun om, hvor mange pokaler de kan uddele til sig selv for de skattelettelser, de måtte gennemføre. Og det er ikke borgerligt," siger han. Borgerlighed er ifølge Morten Messerschmidt, at man har en national bevidsthed og tør kende forskel på fremmed og ven. Han mener, at særligt Liberal Alliance - men også De Konservative og Venstre - har mistet deres borgerlighed, fordi de har forsømt at tale om Danmarks arv, historie og nationalstat. "Borgerlighed er ikke et spørgsmål om skatteprocent, statens størrelse og vækstrater. Det er en del af det, men det er ikke det afgørende. Hvis man kun har regneark og handelsskolefolk tilbage, så er det klart, at det bliver svært at finde den åndelige dimension, som er det centrale i det borgerlige," siger han og tilføjer: "De partier, vi har samarbejdet med de seneste omkring ti år, har ikke haft meget ånd over sig. Der er ikke meget identitetspolitisk schwung over hverken Lars Løkke Rasmussen eller Søren Pape Poulsen".

De seneste måneder har flere sagt, at Dansk Folkeparti har sejret sig selv ihjel. Partiet har formået at rykke dagsordenen på flygtninge- og udlændingområdet så markant, at langt de fleste partier har købt ind på en stram udlændingepolitik. Men ifølge Morten Messerschmidt er det helt misforstået. "Det er det rene sludder at sige, at vi har sejret os selv ihjel. For der er ikke andre partier på Christiansborg, som reelt abonnerer på den udlændingepolitik, vi repræsenterer". Han understreger, at det, der adskiller Dansk Folkeparti fra de andre partier på værdi- og udlændingepolitikken er, at de er absolut følelsesstyret.

BILAG A1 (fortsat)

Hvordan vil du forklare jeres valgnederlag?

”Det handler om, at vi klarere får beskrevet, hvor Dansk Folkeparti befinder sig i det, som vi kan kalde for det nationalkonservative landskab. Og det er klart, at nu hvor man ikke er afhængig af hele tiden at skulle lave aftaler og forlig med de tre liberalistiske partier i blå blok, så bliver forskellene forhåbentligt tydeligere for folk”.

Morten Messerschmidt afviser, at Dansk Folkeparti har ændret sin økonomiske politik. Han mener, at partiet har ligget nogenlunde konsistent siden 2001, idet det ikke har en ideologisk fordelingspolitik. ”Vores fordelingspolitik har ikke et sigte om, at staten skal fylde mindst muligt eller er styret af en eller anden ginikoefficient. Vores fordelingspolitik har ét sigte, og det er at holde sammen på den danske befolkning, sådan at alle uanset om man er født i et velstillet eller ikke velstillet område, uanset om ens familie har opsparingskonto eller ej, så skal man føle sig som en del af det danske fællesskab med tryghed og sikkerhed”.

BILAG A2

Laura Friis Wang: ”14 år med blå flertal har ikke gjort Danmark markant mere liberalt”.

Information. 8.6.2019. Uddrag.

Interview med Alex Vanopslagh fra Liberal Alliance.

Det lille parti, der er gået fra 13 til fire mandater skal igen være et borgerligt-liberalt fritænkerparti, som rykker holdninger i befolkningen, lyder det fra den nye formand Alex Vanopslagh. Blandt andet ved at gå til oprør mod systemet velfærdsstaten. ”Det, vi skal de kommende år, er benhårdt at fokusere på at rykke borgerligt-liberale holdninger i befolkningen. Og det kan godt tage mange år,” siger han. ”Først og fremmest gælder det om for partierne i blå blok at droppe ideen om at konkurrere med Socialdemokratiet om, hvem der kan være de bedste socialdemokrater”, mener Alex Vanopslagh. ”For så taber det borgerlige Danmark”. Derimod, påpeger han, gik det største borgerlige parti i 2015 til valg på mere klassisk liberal politik såsom et udgiftsstop i den offentlige sektor og skattelettelser. Derfor ligger der ifølge ham en vigtig opgave for Liberal Alliance forude. Det er LA, mener han, der kan være med til at præge befolkningen - og dermed de øvrige partier i blå blok, ikke mindst Venstre og Dansk Folkeparti, til at føre en mere klassisk liberal borgerlig politik. ”Vi er ikke et borgerligt-liberalt magtparti, som går ind i systemet og forvalter det. Vi er et borgerligt-liberalt fritænkerparti, som rykker holdninger. Det skal vi tilbage til. Det er der, vi er troværdige og kan få indflydelse på den lange bane,” siger han.

”Hvis man tror på friheden, så tror man også på det frie valg inden for velfærd. Hvis man tror på det personlige ansvar, tror man også på lavere skat. Hvis man tror på et stærkt borgerskab, hvor vi tager ansvar for hinanden, tror man også på en stram udlændingepolitik”.

Det er altså i styrkelsen af disse værdier, at Alex Vanopslagh har tænkt sig at få Dansk Folkeparti med på ideen om lavere ydelser, lavere skatter og en mindre velfærdsstat. ”Jeg vil ikke give op på Dansk Folkeparti som en del af den borgerlige blok,” siger han og mener, at Dansk Folkeparti har været socialdemokratisk af rent magtpolitiske årsager.

BILAG A3

Laura Friis Wang: ”Vi har i for høj grad set udlændingeområdet som det, der kunne sikre flertallet”.

Information. 25.6.2019. Uddrag.

Interview med Eva Kjer Hansen fra Venstre.

Det gik for sent op for de borgerlige partier, at de ikke længere kan vinde valg på at føre en stram udlændingepolitik. Det mener afgående minister Eva Kjer Hansen, som håber, at valgnederlaget kan give det borgerlige Danmark en anledning til at diskutere, om symbollovgivning såsom Sjælsmark og Lindholm er nødvendig og i stedet finde ind til borgerlige kerneværdier såsom frihed for individet. ”Det borgerlige-liberale Danmark har det ikke særligt godt”, indrømmer hun. For selv om Venstre som parti fik en markant fremgang ved valget, så må Venstre-politikerne også spørge sig selv, hvorfor det ikke var nok til at genvinde regeringsmagten. Hun tror, at det har noget at gøre med, at flygtninge- og udlændingepolitikken blev for ekstrem og for firkantet. ”Det tror jeg, at vælgerne har reageret på,” siger hun. Samtidig må der være en erkendelse af i blå blok, at man ikke længere kan vinde valg på udlændingepolitikken. Det viser Dansk Folkepartis tilbagegang, påpeger hun. Der er derfor brug for at redefinere den borgerlige værdipolitik.

”Når vi taler om det værdimæssige, er det desværre meget kommet til at handle om flygtninge og udlændinge. Jeg synes, at det er de andre værdier, vi skal tale om: Friheden for borgerne og muligheden for at disponere over sine egne tjente penge,” siger Eva Kjer Hansen. Hun giver de iagttagere, der siger, at Dansk Folkeparti har sejret sig selv ihjel, ret. Forstået på den måde, at et bredt flertal i Folketinget har accepteret en stram udlændingepolitik, og derfor har DF ikke længere patent på dagsordenen. ”Det, vi bliver ramt af, er, at vi ikke har set, at udlændingedagsordenen ville have en mindre betydning, og vi derfor har skullet opruste på andre områder. Vi har nok i for høj grad set udlændingeområdet som det, der kunne sikre flertallet”.

”Den her værdimæssige diskussion er der jo også, når Socialdemokratiet vil skære i støtten til de frie skoler. Det er helt afgørende for mig, at man har en valgmulighed i de tilbud, man vil gøre brug af: At det både er offentlige og private, der drifter de tilbud,” siger hun.

Ingen partier tør tilsyneladende at gå til valg på at reducere den offentlige sektor?

”Det er der ikke et ønske om fra danskernes side. Det må man klart sige.” Det må ifølge Eva Kjer Hansen være, fordi de borgerlige politikere ikke har været dygtige nok til at tale om de værdier, der ligger bag at mindske den offentlige sektors magt, for at få opbakning til det borgerlige projekt.

Hertil kommer også det realpolitiske i, at de blå partier har måttet kæmpe med Dansk Folkeparti i forhold til den økonomiske politik. ”Jeg er ikke i tvivl om, at de har skabt forvirring med deres flirten med Socialdemokratiet, og vi har haft nogle store udfordringer især i den økonomiske politik med at samle den borgerlige liberale fløj. Det er klart, at vi havde kunnet finde sammen om flere skattelettelser, og der havde været mere ro omkring den borgerlig-liberale økonomiske politik, hvis ikke vi havde haft DF,” siger hun.

Så hvad binder jer sammen - fra LA til DF, og måske endda Nye Borgerlige, hvis ikke det er ekstrem udlændingepolitik eller skattelettelser?

”Det er jo først og fremmest en grundlæggende værdi, at det bedste for borgeren er at arbejde. Og så er det at give mere plads til borgerne frem for statens og den offentlige sektors beslutninger. Det er friheden og retssamfundet”.

BILAG A4

Tabel 1. Udvalgte vælgervandringer fra folketingsvalget 2015 til folketingsvalget 2019. Procent.

		Partivalg 2015			
		Det Konservative Folkeparti	Liberal Alliance	Dansk Folkeparti	Venstre
Partivalg 2019	Socialdemokratiet	2,4	3,9	15,3	6,7
	Radikale Venstre	7,2	8,2	0,5	2,7
	Det Konservative Folkeparti	72,5	12,1	3,9	9,0
	Nye Borgerlige	4,8	9,4	10,8	1,8
	Partiet Klaus Riskær Pedersen	0,5	1,6	0,9	0,4
	Socialistisk Folkeparti	1,0	0,8	2,3	1,8
	Liberal Alliance	0,0	34,0	0,7	1,6
	Kristendemokraterne	1,4	2,3	1,3	1,0
	Dansk Folkeparti	0,0	2,7	44,5	3,1
	Stram Kurs	1,0	0,8	6,0	0,2
	Venstre	8,2	22,6	12,2	70,8
	Enhedslisten	1,0	0,8	1,3	0,4
	Alternativet	0,0	0,8	0,3	0,5
	Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Surveybanken. Valgundersøgelsen 2019.

BILAG A5

Debatten: "Har Mette magten?".
DR. 6.6.2019. Uddrag.

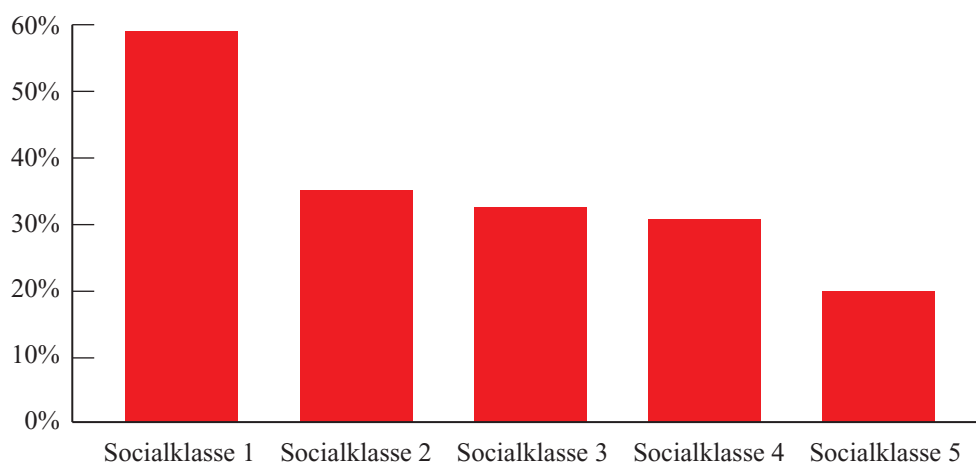

Delopgave B: Trivsel blandt børn og unge i Danmark

2. Undersøg, hvad der af materialet i bilag B1 (figur 1, figur 2, figur 3, figur 4, tabel 1) og B2 kan udledes om børn og unges trivsel i Danmark.
Du skal vurdere metodiske styrker og svagheder ved anvendelsen af bilag B1 og B2 til at undersøge børn og unges trivsel i Danmark.
3. Diskutér unges muligheder og begrænsninger i forhold til selv at påvirke deres trivsel i det senmoderne samfund.
Diskussionen skal tage udgangspunkt i bilag B3 og B4.
Du skal anvende sociologiske teorier med fokus på forholdet mellem aktør og struktur.

BILAG B1

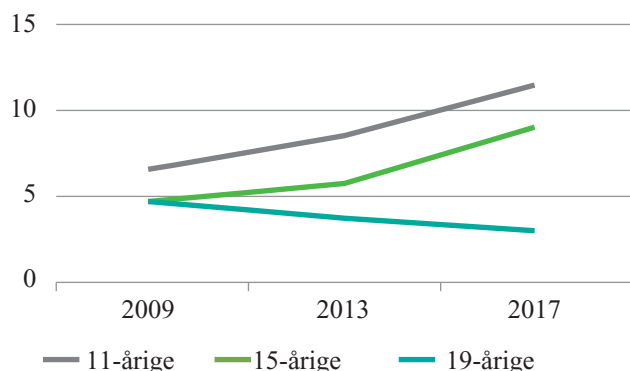
Figur 1. Høj livstilfredshed fordelt på socialklasse. 2017. Procent.

Note: 3.293 respondenter. Respondenterne har svaret på følgende: "På en skala fra 0-10, hvor 10 betyder 'det bedste mulige liv for dig', og 0 betyder 'det værste mulige liv for dig'. Hvor på skalaen synes du selv, du er for tiden?". Respondenter, der har svaret 9 eller 10, vurderes som havende høj livstilfredshed. Respondenterne er udvalgt ved en simpel tilfældig stikprøve på baggrund af alle 7. klasser i Danmark. Respondenterne har svaret på det elektroniske spørgeskema i skoletiden. De sociale klasser er opdelt således: 1. Overklassen, 2. Højere middelklasse, 3. Middelklassen, 4. Arbejderklassen, 5. Underklassen.
Kilde: Børneindblik. Analyse fra Børnerådet: Sociale forskelle i sundhed blandt børn. 2017.

BILAG B1 (fortsat)

Figur 2. Ensomhed blandt 11-19 årige. 2009-2017. Procent.

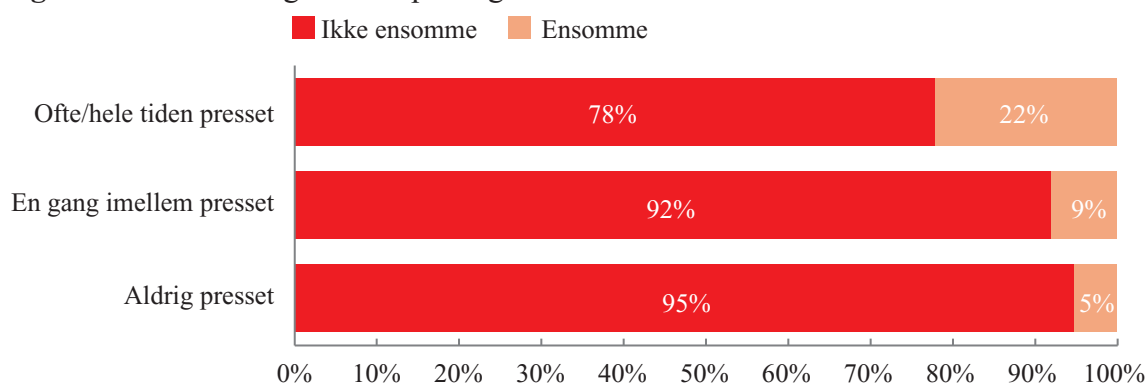

Note: Undersøgelsen følger de samme personer over tid. Respondenterne er blevet spurgt om følgende: "Føler du dig ofte ensom?" Hvis der svares "ja, meget ofte/ofte", kategoriseres man som ensom.

Stikprøvenes størrelse ligger mellem 9.750 og 12.019. Svarprocenten ligger mellem 64,5-69,2 pct. De 19-årige er mindst tilbøjelige til at deltage i undersøgelsen.

Kilde: Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE). Børn og unge i Danmark – velfærd og trivsel. 2018.

Figur 3. Sammenhæng mellem pres og ensomhed. 2018. Procent.

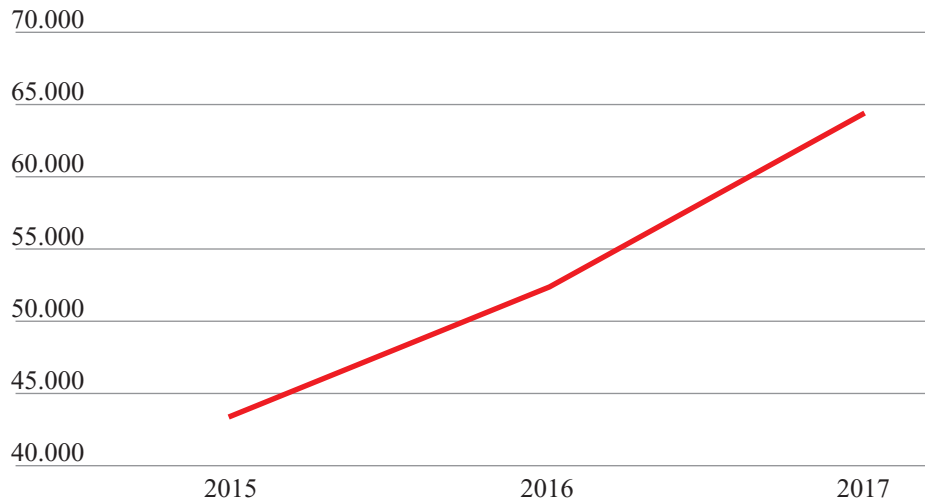
Note: Respondenterne er blevet spurgt om følgende: "Føler du dig nogle gange presset?" De unges grad af ensomhed måles ved hjælp af fire spørgsmål: "Hvor ofte føler du dig isoleret fra andre?", "Hvor ofte savner du nogen at være sammen med?", "Hvor ofte føler du dig holdt udenfor?", og "Hvor ofte savner du nogen at føle dig tæt knyttet til?". Tallene summer ikke nødvendigvis til 100 grundet afrunding.

Analyserne er baseret på besvarelser fra en spørgeskemaundersøgelse i Børnerådets Børne- og Ungepanel. Respondenterne er udvalgt ved en simpel tilfældig stikprøve på baggrund af alle 7. klasser i Danmark. Af de 4.672 adspurgte børn svarede 56% på undersøgelsen.

Kilde: Børneindblik. Analyse fra Børnerådet: De pressede unge trives dårligere end andre unge. 2018.

BILAG B1 (fortsat)

Figur 4. Antal børn der lever under den relative fattigdomsgrænse. 2015-2017. Absolutte tal.

Note: Relativ fattigdom defineres som under 50% af medianindkomsten.

Kilde: Danmarks Statistik. 2017.

Tabel 1. 15- og 19-åriges fysiske samvær med venner og kontakt til venner på de sociale medier. 2009-2017. Procent.

Udvikling i fysisk samvær med venner				Udvikling i kontakt med venner på de sociale medier			
	Flere gange om ugen	Ugentligt	Sjældnere		Hver dag	En til fem gange ugentligt	Sjældnere
15-årige				15-årige			
2009	63	20	17	2009	58	34	8
2013	56	20	24	2013	66	27	7
2017	41	24	35	2017	70	23	7
19-årige				19-årige			
2009	56	24	20	2009	42	39	19
2013	52	21	27	2013	60	31	9
2017	43	26	31	2017	76	21	3

Note: Undersøgelsen følger de samme personer over tid. Stikprøvernes størrelse ligger mellem 9.750-12.019.

Svarprocenten ligger mellem 64,5-69,2 pct. De 19-årige er mindst tilbøjelige til at deltage i undersøgelsen.

Kilde: Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE). Børn og unge i Danmark – velfærd og trivsel. 2018.

BILAG B2

Lotte Ladegaard: "Vores samfund gør unge syge".

POV. international. 1.5.2018. Uddrag.

Marie Maack på 22 år er interviewet om præstationskulturen blandt børn og unge i Danmark.

"Måske skyldes det måden, vi omgås hinanden på. Måden, vi spejler os selv i hinanden på. Vi holdes hele tiden op mod andre i for eksempel nationale tests i skolerne. Vi rangeres, måles og sammenlignes".

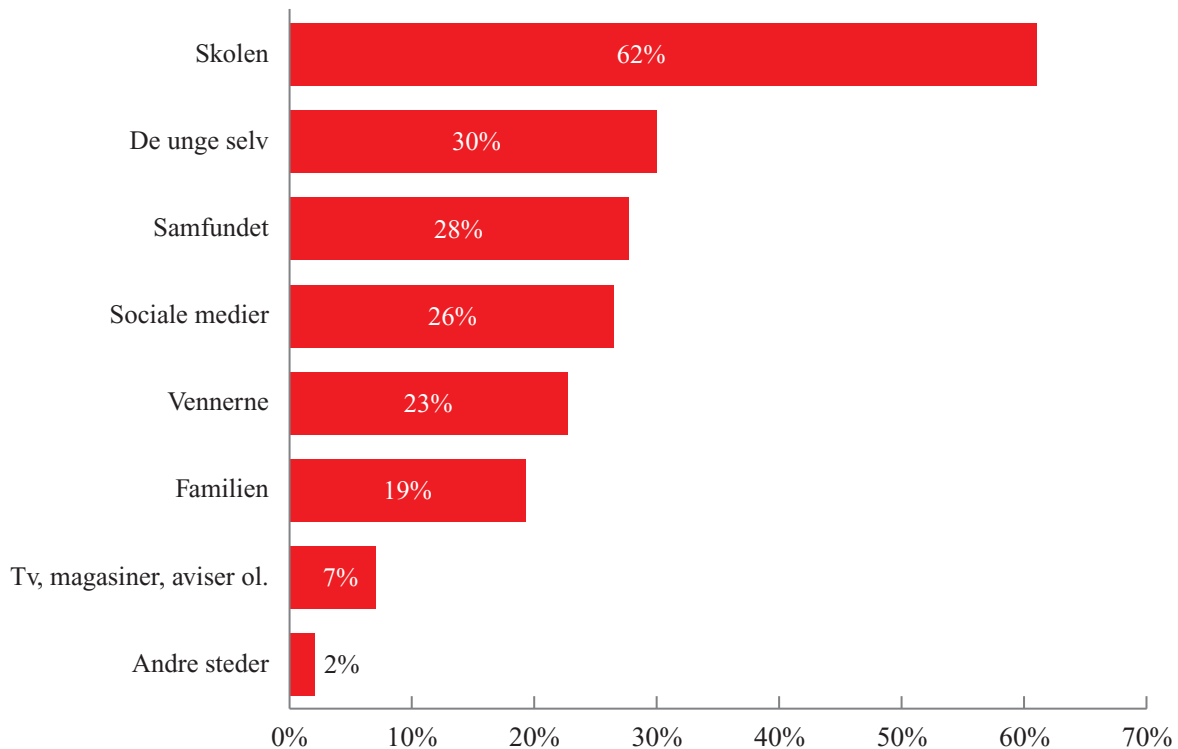
"I gymnasiet havde jeg svært ved at få afleveret til tiden. Derfor skulle jeg blive på skolen for at skrive opgaver efter skoletid. Nogle klassekammerater fandt ud af det. Det var ubehageligt. Det troede de ikke om mig. Ikke at leve op til hverken egne eller andres forventninger var svært. Jeg ville kunne. Jeg forventede af mig selv, at jeg skulle læse og bruge masser af tid på opgaver. Jeg tænkte, at jeg bare skulle tage mig sammen."

"Da jeg søgte ind på universitetet, vidste jeg godt et eller andet sted, at jeg ikke var klar til arbejdsmængden, men næsten alle i min klasse ville på universitetet, og jeg havde jo fundet en spændende uddannelse, så jeg tænkte slet ikke i andre baner."

"Det blev sværere og sværere at komme ud ad døren om morgenen. Til sidst tog jeg kun af sted, når det var nødvendigt. Det blev også svært at se studiekammeraterne i øjnene. Jeg frygtede, at andre skulle se mig, som jeg følte mig: At jeg ikke kunne finde ud af noget. At jeg var dum."

BILAG B3

Figur 1. Hvor kommer presset fra ifølge de unge. 2018. Procent.

Note: Antal respondenter: 2.615. Respondenterne har svaret på følgende spørgsmål: "Undersøgelser viser, at nogle unge i dag føler sig meget pressede. Nogle bliver så pressede, at de ligefrem bliver syge. Hvor tror du, at dette pres kommer fra? Du må vælge op til tre svar".

Kilde: Børneindblik. Analyse fra Børnerådet: Pres på ungdomslivet. 2018.

BILAG B4

Lisbeth Knudsen: "Unge mistrovsel kræver samme fokus som kræftpakkerne".

Altinget.dk. 14.12.2018. Uddrag.

Lisbeth Knudsen er chefredaktør for Mandag Morgen.

Der er noget rivravruskende galt, når rigtig mange unge siger, at de har stress. Så er der enten gået mode i at sige, at man er stresset, og symptomerne peger i virkeligheden i en helt anden retning, eller også har vi et virkelig alarmerende stort problem. Og imens diskuterer de voksne, om det nu er skolens karakterræs, fremdriftsreformens pres på de studerende, eller om det er de sociale medier og præstationsangst eller frygten for ikke at være populær, høre til og gå i det rigtige tøj og have de rigtige venner og være på den rigtige uddannelsesretning, der er årsagen til problemerne.

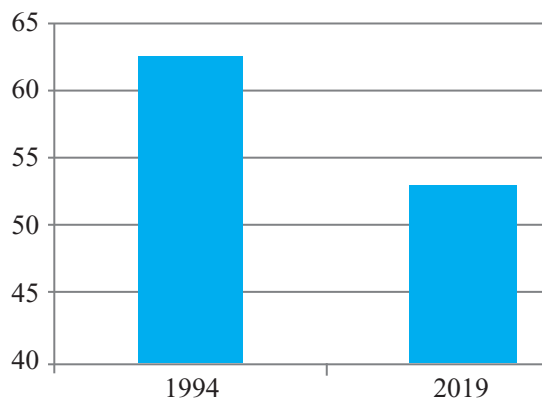
Ekspertene har mange forskellige udlægninger af årsagerne, og det er utvivlsomt et nuanceret billede. Og jeg påstår ikke, det er nemt. Der er jo simpelthen noget galt med vores samfund, hvis vi ikke kan finde ud af at rumme de unge på en god måde. Vi kan ikke blive ved med at stikke børnene og de unge en psykolog eller en lykkepille.

Delopgave C: Det danske arbejdsmarked

2. Undersøg, hvad der af materialet i bilag C1 (figur 1, tabel 1, tabel 2, figur 2, figur 3, figur 4) kan udledes om udviklingen på det danske arbejdsmarked.
Besvarelsen skal understøttes af relevante beregninger og et diagram ud fra de beregnede tal.
Du skal anvende viden om arbejdsmarkedsforhold.
3. Skriv et notat til lederen af Liberal Alliance, der sætter ham i stand til at argumentere imod nogle af de syn på reformer på arbejdsmarkedet, der kommer til udtryk i bilag C2.
Du skal anvende viden om arbejdsmarkedsforhold og ideologi.

BILAG C1

Figur 1. Udvikling i kompensationsgrad. 1994-2019. Procent.

Note: Kompensationsgraden viser den andel af lønindkomsten, der dækkes af dagpenge ved arbejdsløshed.
Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: Den flyvende humlebi. 2019.

Tabel 1. Arbejdsløshed fordelt på ledighedsgrad. 2007-2018. Procent.

	2007	2010	2013	2016	2017	2018	
I alt berørt af arbejdsløshed	100	100	100	100	100	100	
Ledighedsgrad	0.001 - 0.200 (0-20%)	45	37	39	44	43	41
	0.201 - 0.400 (20-40%)	23	23	24	24	23	24
	0.401 - 0.600 (40-60%)	14	15	15	15	15	16
	0.601 - 0.800 (60-80%)	9	10	10	8	9	9
	0.801 - 0.999 (80-100%)	9	15	12	9	10	10
Fuldtidsledige i % af arbejdsstyrken	3,6	6,1	5,8	4,2	4,3	3,9	

Kilde: Samfundsstatistik. 2019.

BILAG C1 (fortsat)

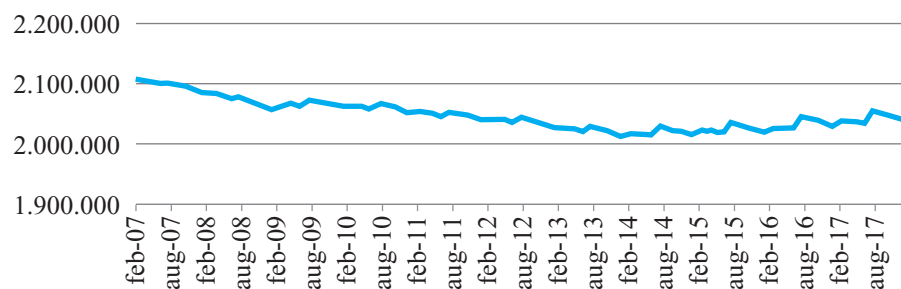
Tabel 2. Medlemmer af fagforeninger. 1990-2018. Absolutte tal.

	1990	2000	2010	2015	2018
LO, Landsorganisationen i Danmark	1.422.969	1.458.742	1.167.878	822.281	776.310
FTF, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd	324.585	350.255	358.110	344.139	371.076
AC, Akademikernes Centralorganisation	95.546	141.734	139.214	216.966	246.759
Uden for fællesorganisationerne	130.171	122.781	277.092	322.341	361.850
I alt	1.973.271	2.073.512	1.942.294	1.705.727	1.755.995

Note: Uden for fællesorganisationerne omfatter bl.a. KRIFA (Kristelig Fagforening).

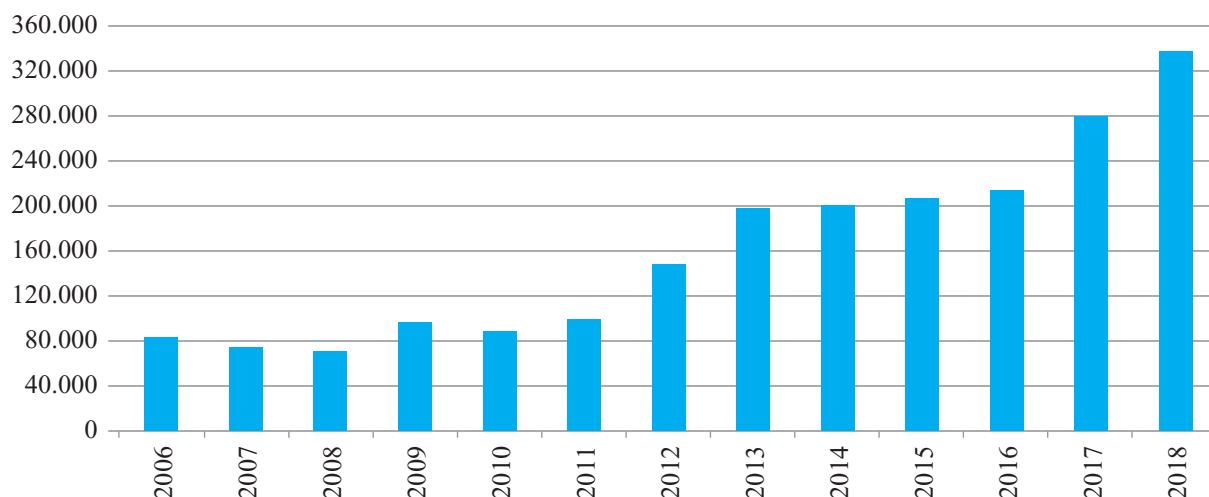
Kilde: Samfundsstatistik 2018 og Statistikbanken 2018.

Figur 2. Medlemmer af arbejdsløshedskasser. 2007-2017. Absolutte tal.

Kilde: Danske A-kasser. 2017.

Figur 3. Antal personer med privat lønsikring. 2006-2018. Absolutte tal.

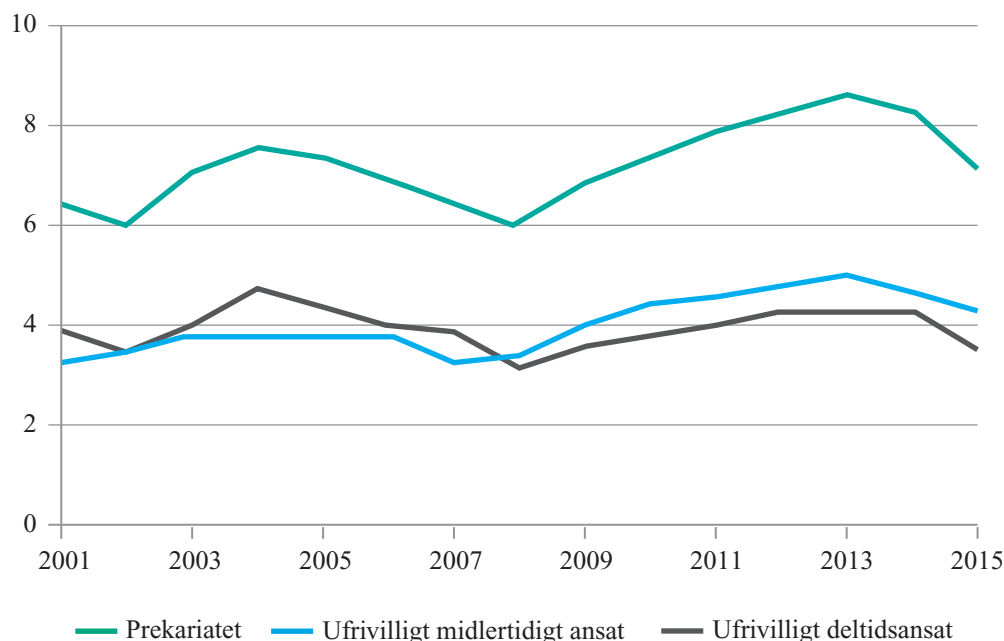

Note: Privat lønsikring er en forsikringsordning, hvor forsikringstageren ved arbejdsløshed opretholder den hidtidige lønindkomst.

Kilde: Forsikring & Pension. 2018.

BILAG C1 (fortsat)

Figur 4. Andele på det danske arbejdsmarked, der tilhører prekariatet. 2001-2015. Procent.

Note: Prekariatet defineres som gruppen af ufrivilligt deltidsansatte eller ufrivilligt midlertidigt ansatte. Da man godt både kan være ufrivilligt midlertidigt ansat og ufrivilligt deltidsansat, summer de to delopgørelser ikke præcist til andelen af hele prekariatet.

Kilde: Kraka. 2018.

BILAG C2

Tor Birk Trad: "Skal alle være en del af arbejdsstyrken for enhver pris?"

Information. 5.1.2017. Uddrag.

Det nytter ikke at blive ved at forsøge at få flere syge og ledige i job, advarede økonomiprofessor Nina Smith i sommer. I stedet bør vi slå ind på en ny kurs i den økonomiske politik og skabe vækst ved at investere i blandt andet uddannelse. "Vi har grundlæggende de fleste mennesker i arbejde, som er i den potentielt arbejdsdygtige alder," siger Nina Smith og fortsætter: "På den måde har vi sejret ad helvede til, fordi de fleste af de ting, som vi økonomer har foreslået, er blevet gennemført hen ad vejen. Derfor har Danmark et relativt effektivt arbejdsmarked".

"Spørgsmålet er, om udbudsreformer generelt er ved at have udtømt deres potentiale. Der har altid været og vil være mennesker, som det ikke er muligt at få i arbejde på en meningsfuld måde. Det er ikke alle mennesker i den erhvervsaktive alder, der kan bringes i selvforsørgelse. Det er jo bl.a. det, der er formålet med velfærdsstaten, nemlig at sikre de mennesker der rammes af sygdom, ulykker og andre uforudsete hændelser. Med den relativt generøse velfærdsstat, vi har i Danmark, er det nødvendigt at bruge mange ressourcer på aktivering og optræning. Men man skal måske stille sig spørgsmålet, om alle skal være en del af arbejdsstyrken for enhver pris, for økonomisk set er det dyrt, og menneskeligt set er det måske forkert. Hvis vi stadig skal kunne sige, at vi har en velfærdsstat, så er der ikke megen tryghed og værdighed for de allersvageste, hvis de for enhver pris skal aktiveres," siger Nina Smith.